

Geen blanco (diensten)cheque

Begin 2003 was er niets. Acht jaar later telt de Belgische economie een nieuwe energieke sector met ruim 2.400 erkende bedrijven, 120.000 werknemers (in koppen) en een bereik van 660.000 gebruikers. Geen enkele branche in ons land kende ooit zo'n snelle opmars als de huishoudhulp via dienstencheques. Ook niet de informaticasector.

De boutade luidt dat het systeem van de dienstencheques niet enkel bijdraagt tot het bruto nationaal product maar ook tot meer 'bruto nationaal geluk'. Ze verlicht immers de huishoudelijke taken voor de gebruikers die zo meer tijd krijgen voor zichzelf, hun partner en hun kinderen. Nog meer toegevoegde waarde is dat het systeem tienduizenden vrouwen, met weinig kansen op de arbeidsmarkt, een stabiele job biedt met sociale zekerheid. Voor de klanten zijn dienstencheques een betaalbaar alternatief voor zwartwerk.

Ook de parameters voor West-Vlaanderen zijn indrukwekkend. Einde 2010 waren in onze provincie **271** erkende actoren actief met samen bijna **16.000** werknemers. Die staan ten dienste van circa **100.000** gebruikers die samen goed waren voor **12,4** miljoen dienstencheques. Als werkgever overtreft deze prille sector nu reeds de tewerkstelling (inaantallen) van sommige vastewaarden uit de West-Vlaamse economie, zoals de voedingsindustrie, de horecasector en de textielbranche. Zij het dat de medewerkers van de dienstenchequebedrijven veel meer deeltijds werken dan werknemers in andere sectoren. Ook de toegevoegde waarde per job is veel lager.

Controverse

Heel deze maatschappelijke dienstverlening staat en valt echter met de tussenkomst van de overheid die in 2010 **1,5 miljard** euro middelen injecteerde in de dienstencheques. Die constellatie zorgt voor een maatschappelijke en politieke controverse. Critici waarschuwen dat het huidige systeem onbetaalbaar wordt. De discussie spitst zich onder meer toe op de terugverdieneffecten van het stelsel. Het rechtstreekse positieve effect wordt berekend op **40%** en omvat de vermindering van de werkloosheidsuitgaven en de verhoging van de bijdragen van de sociale zekerheid. Een studie van PricewaterhouseCoopers, in opdracht van de beroepsorganisatie Federgon, brengt evenwel ook een aantal onrechtstreekse terugverdieneffecten in kaart. Ze komt uit bij een recuperatie van ruim **55%** van de totale kost. Die extra gunstige factoren zijn onder meer de overstap van sommige huishoudhulpen uit het PWA-stelsel en de creatie van arbeidsplaatsen voor de omkadering bij de dienstenchequebedrijven. Een ander (moeilijk te meten) multiplicerend effect is de vermoedelijke toename van de consumptie door de gebruikers van de dienstencheques die door het stelsel meer vrije tijd verwerven.

Een preciaire factor in de huidige werking van het systeem is het misbruik van het dienstenchequesysteem door sommige actoren. Dat fenomeen wordt naar verluidt structureel aangewakkerd door de uiterst lage instapdrempel voor de opstart van een DC-bedrijf en de ontoereikende overheidscontrole. Tenoren uit de sector pleiten dan ook voor strengere erkenningsnormen, voor het hanteren van waarborgen bij de oprichting en de creatie van een kwaliteitscharter als middel van zelfregulering.

Genereus?

De vaststelling dat het binnenlandse reservoir aan arbeidskrachten opdroogt in de sector, wakkert de instroom van buitenlandse werknemers aan. Stemmen uit de vakbonden waarschuwen dan ook voor het uitlokken van volgmigratie. De dwingende zoektocht naar besparingen bij de federale overheid hangt als een schaduw over de huidige financiering van het systeem. Het jaarrapport van Idea Consult oppert daarom diverse opties die het stelsel wat minder 'generuus' moeten maken. Zoals een (voorzichtige) prijsverhoging, een prijsdifferentiatie op basis van het netto belastbaar inkomen van de gebruiker en het afschaffen van het fiscale voordeel. De basisprincipes en het effectieve maatschappelijke en economische hefboomeffect van het dienstenchequesysteem worden echter door niemand in vraag gesteld. Daarom pleiten de West-Vlaamse bedrijfsleiders uit de sector resoluut voor een wettelijke verankering en een structurele financiering van het stelsel.

Jan Bart Van In

Publicatieverantwoordelijke West-Vlaanderen Werkt